

УДК 811.161.2'37

Реалізація комунікативної функції мови в інтернет-блогі

Зайцева С. В.

*Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара,
м. Дніпропетровськ, Україна*

У статті в загальному вигляді ставиться проблема жанрової варіантності україномовного Інтернету та реалізація комунікативної функції мови в такому жанрі інтернет-комунікації, як блог.

Ключові слова: *інтернет-комунікація, інтернет-текст, жанр, комунікативна функція, блог.*

Проблема дослідження комунікативного середовища Інтернету перебуває у руслі найважливіших досліджень, адже з появою персональних комп'ютерів у 70-х роках минулого століття суспільство, яке відтоді стали називати інформаційним, перейшло на якісно новий щабель свого розвитку. Оскільки носієм інформації є мова, то дуже швидко більшість держав світу замінили англійську мову спілкування з комп'ютером на мову титульної нації. Ще потужніший інформаційний поступ глобального масштабу людство одержало після появи всесвітньої комп'ютерної мережі – Інтернету. Сьогодні це звичне явище у житті людини, яке важко переоцінити, – зі “світової павутини” можна отримати доступну інформацію з усіх галузей людської діяльності у будь-якій точці планети Земля.

Для лінгвістів Інтернет – особливе комунікативне середовище, у якому успішно співіснують усний і писемний варіанти мови з різною жанрово-стилістичною спрямованістю. З погляду філологічного, завдяки децентралізованості Інтернету, відсутності цензури, можливості висловити свою думку на безмежну аудиторію Інтернет здобуває характеристику поля найменшої текстуальної уніфікації та найбільшого словесного “демократизму”.

Звісно, цей “демократизм” не залишає байдужим лінгвістів різних країн, мова Інтернету стає предметом дослідження мовознавців. У сучасному мовознавстві є низка праць, присвячених проблемам медіа-лінгвістики, теорії комунікації та дискурсології. У них увагу зосереджено здебільшого на вивченні інформаційно-комунікативного процесу в умовах всебічного впровадження Інтернет-технологій. Так, російські, українські та білоруські лінгвісти (Ф. С. Бацевич, А. Д. Белова, Б. М. Гаспаров, В. Б. Бурбело, В. І. Карасик, А. Князев, М. Л. Макаров) вивчають та описують специфіку Інтернет-дискурсу; у дисертаційних дослідженнях О. В. Винарієвої, Є. Н. Галічкіної, С. С. Данилюк, М. В. Коломієць розглянуто структурно-змістові та функціонально-технічні характеристики веб-сайтів, комп'ютерних конференцій, інтернет-новин у гіпертекстовому форматі.

Стосовно україномовного Інтернету науковці здебільшого цікавляться проблемами комп'ютерного сленгу, мовленням окремих соціальних, зокрема молодіжних, груп, представлених у мережі, з-поміж інших ставлять завдання щодо виявлення специфіки лексико-семантичних ознак досліджуваної лексики. Тут насамперед слід назвати наукові розвідки Н. С. Купцової, А. О. Ніколасвої, Л.О. Ставицької, М. Л. Федорів, Н.О. Шовгун, І. І. Щур та інших. Комплексний підхід до вивчення позамовних та внутрішньоструктурних процесів у мові Інтернету здійснено в монографії С. Чемеркіна. Тексти інформаційних жанрів Інтернет-видань є об'єктом дослідження Р. Т. Шулика. Однак, на нашу думку, поза увагою дослідників на сьогоднішній день залишається сама система української мови в Мережі, що зумовлює *актуальність* даної статті. Тому метою нашої роботи є огляд жанрового різноманіття Інтернету та дослідження реалізації комунікативної функції мови в такому жанрі, як блог.

Існують різні визначення жанру як лінгвістичного явища. За М. М. Бахтіним: "... Кожне окреме висловлювання, звичайно, індивідуальне, проте кожна сфера використання мови формує власні *відносно стійкі типи* таких висловлювань, які ми й називаємо *мовленнєвими жанрами*" [1, с. 159]. Згідно з теорією Еріксона, жанр – комунікативний шаблон (патерн), який створено під безпосереднім впливом індивідуальних, соціальних та технологічних факторів, які побічно присутні у відтворюваній комунікативній ситуації [7].

Відповідно до наведених тверджень розглядаємо жанр як стійку модель мовленнєвої діяльності, яка складається в конкретній сфері спілкування та залежить від факторів комунікативної ситуації.

Термін 'жанр' відносно сфери інтернет-комунікації набуває різних тлумачень. О. О. Селютін розглядає жанр як форму комунікативного вираження онлайн-особистості. На його думку, умовно всі жанри віртуальної комунікації можна поділити на канонічні (тобто такі, які знайшли застосування в літературі, лінгвістиці або культурі) та неканонічні (ті, які зародились у межах інтернет-простору і не можуть існувати поза ним). До останніх він відносить електронну пошту, блог, ICQ, чат, форум, соціальну мережу та ігровий портал [4, с. 139].

Через те, що всесвітня Мережа, окрім фактично безмежної інформаційної бази, є потужним засобом комунікації (від знайомства до ведення бізнесу), то комунікативна функція мови найширше представлена у другій групі жанрів, яка в повному обсязі наявна на україномовних сторінках Інтернету, як-от: мовні форуми : *Українська мова на Ру-борді*, *Форум української мови на Домівка.net*, *Українська мова та література's LiveJournal*, *Мовний форум на ukrcenter.com* та інші; чати: <http://rozmova.in.ua/>, <http://chat-dlya-rozmov.chatium.com/>; електронна пошта: <http://www.ukrpost.net>, <https://www.mail.lviv.ua/> тощо.

Стосовно українських блогів в інтернет-середовищі існує думка, що такі поняття, як "україномовний Інтернет" та "україномовна блогосфера", є тотожними на 99,9 %. Ґрунтується таке враження на тому, що більш-менш якісні україномовні проекти – це, все ж таки, насамперед блоги [8]. І хоча про величезний дисбаланс між російськомовними та україномовними ресурсами свідчать дані багатьох досліджень [5], за останніми спостереженнями порталу <http://blogoreader.org.ua/>, наприклад, повністю україномовний блог *Watcher* посідає вже сьоме місце, наблизившись до таких "монстрів" рунету, як *Life-hacker* та *Интернетные Штучки* [9]. Це висвітлює поступове зростання частки питомо українського контенту глобальної мережі в цілому та блогосфери зокрема.

Блог – скорочена назва від англійського сполучення *Web Log* (мережевий бортовий

журнал). Блогом вважається певний різновид сайту, що час від часу наповнюється текстом та мультимедійною інформацією, а останні записи блогу (їх прийнято називати постами) відображаються у зворотньому хронологічному порядку – найновіші є найостаннішими. Сукупність усіх блогів прийнято називати блогосферою. За даними Яндекс (пошукова система), станом на кінець 2009 року українська блогосфера налічувала більше півмільйона блогів, з яких активними (тобто такими, що оновлювались хоча б раз на три місяці) є 15 % [10].

Існують різні класифікації блогів: за автором (авторами); за наявністю /видом мультимедіа; за особливостями змісту; за технічною основою тощо. В українській блогосфері репрезентовані різні види блогів, в яких комунікативна функція мови виражається в різних аспектах. Адже за Ю. В. Чепелем, у науці виділяють низку більш вузьких функцій комунікації, як-от: інформаційна, питальна, функція констатації, функція встановлення контактів [6].

Інформаційна функція найширше реалізується саме в блогосфері, адже тут блогери висвітлюють різні життєві моменти і ситуації, аналізують поточні події, тобто обмінюються інформацією. Показовим щодо цього є блогівий проект [ВКурсі.ком](#) – перша українська мережа авторизованих блогів напівзакритого типу, тут дозволено реєструватись тільки під справжніми ім'ям та прізвищем, заборонено передрук чи публікацію неавторських матеріалів. Серед блогерів ВКурсі.ком -переважно журналісти, літератори, громадські активісти, студенти та політики з кількох українських областей. Так відбувається “захист” інформації у мережі, адже несанкціонованість доступу іноді робить Інтернет полем розповсюдження неякісної інформації, яка часто подається мовою інтернет-суржику, тобто такою, в якій нехтуються літературні норми. Поряд з інформаційною стоїть функція констатації, яка служить для простого нейтрального повідомлення факту [3]. Вона широко представлена у всіх постах української блогосфери. Проект [TexnoNews](#) – перший блог про мобільні пристрої українською мовою, який стартував у грудні 2010 р., може бути показовим щодо реалізації цієї функції мови. Питальна функція найширше, на нашу думку, представлена у заголовках постів у блогах, як-от: *Що таке “україномовний Інтернет”?* [8] або *Що таке блог?* [12]. Функція встановлення контактів, на наш погляд, більш повно виявляється у таких жанрах інтернет-комунікації, як форум та чат, адже саме там відбувається налагодження спочатку он-лайн, а потім офф-лайн контактів, тобто таких, які мають продовження у реальному житті. Але оскільки Інтернет апріорі є сферою встановлення первинних контактів між користувачами, то часто блогери створюють спільноти та, спілкуючись, корегують чи критикують один одного: *«Чудовий хлопець Олександр веде чудовий блог про українські блоги, намагаючись рефлексувати на теми створення та ведення блогу, пошукового просування, заробітку на блогах»* [13].

Отже, можемо зробити висновок, що комунікативна функція мови в такому жанрі українськомовної Інтернет-комунікації, як блог, представлена широко і в повному обсязі. Перспективи подальшого дослідження ми бачимо в аналізі лексичного та граматичного наповнення текстів блогів, призначених для реалізації комунікативної функції мови.

Список літератури

1. Бахтин М. М. Проблема речевих жанров / М. М. Бахтин // Собрание сочинений. – М. : Рус. словари, 1996. – Т. 5 : Работы 1940–1960 гг. – С. 159–206.
2. Компанцева Л. Ф. Гендерные основы Интернет-коммуникации в постсоветском

пространстве / Л. Ф. Компанцева. – Луганск : Знание, 2004. – 404 с.

3. Маслов Ю. С. Введение в языкознание: [уч. для ст-тов филол. и лингв. фак. высш. учеб. Заведений] / Ю. С. Маслов. – М. : Академия, 2006. – 304 с.

4. Селютин А. А. Жанры как форма коммуникативного выражения онлайн-личности [Текст] / А. А. Селютин // Вестник Челябинского государственного университета. – 2009. - № 35 (173). – Филология. Искусствоведение. – Вып. 37. – С. 138-141.

5. Чемеркин С.Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньоструктурні процеси. [Монографія] / С.Г. Чемеркин. – К., 2009. – 240 с.

6. Чепель Ю. В. Функции языка Интернета [Электронный ресурс] / Ю. В. Чепель. – Режим доступа : <http://tl-ic.kursksu.ru/pdf/009-15.pdf>

7. Breure L. Development of the genre concept [Электронный ресурс] / L. Breure. – 2001. URL : <http://www.cs.uu.nl/people/leen/GenreDev/GenreDevelopment.html>

8. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://ukr-net.info/2011/06/14/scho-take-ukrajinomovnyj-internet/>

9. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://blogoreader.org.ua/>

10. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://uk.wikipedia.org/wiki>

11. Электронный ресурс. Режим доступа: [<http://ukr-net.info/2011/06/14/scho-take-ukrajinomovnyj-internet/>]

12. Электронный ресурс. Режим доступа: [<http://blogoreader.org.ua/what-is-a-blog/>]

13. Электронный ресурс. Режим доступа: [<http://ukr-net.info/2011/05/15/bloh-pro-blohy-akhe-info/>].

Зайцева С. В. Реализация коммуникативной функции языка в интернет-блоге // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации» – 2012. – Т.25 (64). – № 1. Часть 1. С. 71-74.

В статье в общем виде рассматривается проблема жанровой вариантности украиноязычного Интернета и реализация коммуникативной функции языка в таком жанре интернет-коммуникации, как блог.

Ключевые слова: интернет-коммуникация, интернет-текст, жанр, коммуникативная функция, блог.

Zaitseva S. V. The realization of the communicative function of the language in the Internet-blog // Uchenye zapiski Tavricheskogo Natsionalnogo Universiteta im. V.I. Vernadskogo. Series «Filology. Social communications». – 2012. – V.25 (64). – № 1. Part 1. – P.71-74.

The problem of genre variety of the Ukrainian language on the Internet is presented in the paper, the realization of the communicative function of the language in the blog-genre is stated.

Key words: internet-communication, internet-text, genre, communicative function, blog.

Поступила до редакції 21.03.2012 р.